

Norges Døveforbunds (NDF) innspill til, høring hos familie og kulturkomiteen på Stortinget 21.oktober 2019

Vi antar i dag at Norsk tegnspråk snakkes av ca. 16.500-30.000 mennesker. Språket er ett av landets største og eldste minoritetsspråk. Gjennom årene har språket fått en veldig liten anerkjennelse – mye på grunn av misforståelsen om at et språk må være vokale. Det er først de siste tiårene at tegnspråk har fått den anerkjennelsen som det fortjener. Nå foreligger det et forslag til «ei heilskapleg språklov og ei ny stortingsmelding om språk» Her får tegnspråk endelig en egen paragraf. Det er vi veldig glade og stolte over.

Det betyr at staten tar på seg ansvaret i at tegnspråk er en menneskerettighet. Det er en menneskerettighet i å få utvikle og bruke det språket som man snakker. Vi henviser til FN's alternative rapport – for rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne.

Derfor takker vi for at Norges Døveforbund har fått 2,1 millioner kroner som en språkorganisasjon. «Tilskuddet skal gå til språkpolitisk arbeid og kulturarbeid i regi av Døveforbundet». Vi takker for midlene og lover at vi skal jobbe for å styrke tegnspråkets status i samfunnet. Det er nytt av året at vi får midler under kap. 326, post 73, språkorganisasjoner. Tidligere har vi blitt definert under kulturdepartementets budsjett kapittel 325 Allmenne kulturformål.

Videre vil vi takke for midlene som Teater Manu har fått. De fikk 1,5 millioner kroner ekstra i deres tilskudd for å styrke tegnspråkoversetting.

Det skjer mye bra med tegnspråk og vi er glade for det.

Vi har søkt om 4,29 millioner kroner og spesifiserte nøyaktig hva midlene skal gå til. Vi har fått litt under halvparten. Det samme som vi fikk i fjor, men under en annen post.

Tegnspråk skal få en egen paragraf, men vi er skadelidende av å ikke ha hatt anerkjennelse i årtier. For å reparere på skaden må vi ha en sterk språkorganisasjon. De midler vi har søkt om er allerede sterkt prioritert fra vår del og vil dekke minimumskravet for å bevare en kulturarv fra oss.

Vi delte opp budsjettøkningen vår i tre områder i prioritert rekkefølge: **1. Språkarbeid (tegnspråkarbeid), 2. Kulturarbeid og 3. Teatertolkning**

Kulturtilskudd og teatertolkning er ment for å styrke kulturtilbudet på tegnspråk. Tilskuddet er tilsvarende det vi har fått de siste årene. Det som vi ønsker å øke tilskuddet på er til språkarbeid.

Et tilskudd som vi mener må styrkes betraktelig når vi nå ligger under kap 326, post 73, språkorganisasjoner.

Vi utdyper litt på hva språkarbeidet går ut på - Vi vil styrke tre områder innen språkarbeidet:

1. Styrket tilbud til døve/hørselshemmede barn

Vi viser til språkstatus 2017, som ble utarbeidet av språkrådet:

Norsk teiknspråk er under press frå norsk talespråk, utviklinga på det medisinske fagfeltet og manglande kunnskap i kommunane. Regelverket bidreg ikkje alltid til å sikre rettane til teiknspråkbrukarane. Læreplanen i norsk teiknspråk for grunnskolen og vidaregåande skole skal reviderast. Høyrande barn av døve foreldre har framleis ingen språklege rettar og inga språkopplæring på førstespråket sitt.

Norges Døveforbunds (NDF) innspill til, høring hos familie og kulturkomiteen på Stortinget 21.oktober 2019

I dag er de fleste døve og hørselshemmede barn integrert i normalt hørende skoler. De er ofte de eneste som bruker tegnspråk på skolene deres. Rettighetene deres er ofte svekket. Vi ønsker å ha en egen stilling som har fokus på språket til døve/hørselshemmede barn og deres tegnspråkrettigheter.

Døve/hørselshemmede barn skal ha tilgang til tegnspråk uansett hvor de bor, men i dag varierer tilbudene fra kommune til kommune. En døv/hørselshemmet elev som bor i Akershus kan for eksempel i utgangspunktet ikke gå på Vetland skole for døve og hørselshemmede som har tegnspråk som skolespråk. Det til tross for at skolen er bare få kilometer unna. Enda verre er det for de som bor på de stedene der det er langt unna tegnspråktilbudene. Det finnes ikke egen stilling som jobber for dette fra brukers perspektiv. Vi søker om kr 700.000,- til en fulltidsstilling. Beløpet innebærer også reisevirksomhet.

2. Styrket språkholdning i storsamfunnet

Vi viser igjen til Språkstatus 2017:

Framleis ser vi fordommar og stor mangel på kunnskap om døve og høyrselshemma i Noreg, både blant fagfolk og i ålmenta.

Som en brukerorganisasjon sier vi oss enig i dette. Fordommer og stor mangel på kunnskap om døve og hørselshemmede hindrer norsk tegnspråk til å blomstre og vokse. Vi ønsker å spre kunnskap om tegnspråk. En tanke er å opprette et spørsmål og svartjeneste der folk kan chatte og spørre kvalifiserte døve/hørselshemmede konsulenter som omhandler døve/hørselshemmede og tegnspråk, et slags ekspertpanel som jobber med å minske negative språkholdninger. Vi søker om 200.000 kr til informasjonsarbeid om tegnspråk og 300.000 kr til en prøveordning med ekspertpanel, til sammen kr 500.000,-.

3. Bygging av tegnspråkarenaer:

Tegnspråk er i en spesiell språksituasjon da de fleste døve/hørselshemmede barn fødes av hørende foreldre (95%) som ikke har noe kjennskap til tegnspråk. Språkovertøring skjer derfor ikke på tradisjonelt måte fra foreldre til barn, men hovedsakelig på skolen. Etter at tre av fire døveskoler ble nedlagt i 2011 har tegnspråkarenaene vært svake. Tidligere har det vært sterke tegnspråkarenaer på skolene der språket går fra en generasjon til neste. I dag må det skje i forbundets lokallag. Mange lokallag trenger støtte og oppfølging for å bygge opp til å bli sterke tegnspråkarenaer. Det bes derfor om en egen stilling til dette. Vedkommende skal bistå lokallagene med å bygge ut tegnspråkarenaer med tidsriktige arrangementer og sosialt samvær på tegnspråk. Vi søker om kr 300.000,- til en 30% stilling inkl. reisekostnader.

Til sammen er det 1,5 millioner kroner. Disse tre områdene blir det ikke noe av pga. vi ikke har fått økt tilskudd fra kulturdepartementet. Resterende av vår ønskede økning går til styrking av teatertolking og kulturarbeidet vårt. Vi ber om at komiteen tar hensyn til at vi ligger nå under kap. 326, post 73 som tilsier at vi nå får et større språkpolitisk ansvar. Vi ber derfor om å få et økt tilskudd for å styrke delen om språkarbeid.

Petter Noddeland (s)
Generalsekretær,
Norges Døveforbund

